

4. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Голос України*. 2012. № 90–91.
5. Інструкція про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : затв. спільним наказом Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Міністерства фінансів України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 р. № 114/1042/516/1199/936/1687/5.
6. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 12. Ст. 155.
7. Сулацький Д. В., Маркарян Г. О. Відомості щодо наданих телекомунікаційних послуг як предмет інформаційної безпеки людини та джерело оперативно значимої інформації : науково-практ. рекомендації. Донецьк : ДЮІ МВС України, 2011. 28 с.
8. Рижков Е. В. Отримання підрозділами ОВС по боротьбі з економічною злочинністю інформації про злочини у сфері економіки за допомогою сучасних інфотелекомунікаційних технологій. *Митна справа. Науково-аналітичний журнал*. Одеса. 2014. № 2 (92). Ч. 2. К. 2. С. 194–205.
9. Рижков Е. В. Інформаційні технології як засіб підготовки фахівців з економічної безпеки правоохоронних органів. *Економічна та інформаційна безпека: проблеми та перспективи* : матеріали Всеукр. науково-практ. конф. (27 квітня 2018 р., м. Дніпро). Дніпро : Дніпропетр. державний ун-т внутр. справ. 2018. С. 176–178.
10. Рижков Э. В., Борте Г. Р., Охрименко С. А., Чобан Г., Шквир В. Д. Вызовы цифровой экономики. *Landmarks and Challenges of the Social-Economic Development* : International Symposium (24–25 мая 2018 г., Бухарест, Румыния). С. 497–504.

Рижкова С. А., старший викладач
кафедри адміністративного права,
процесу та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

AMBER ALERT В УКРАЇНІ: СИСТЕМА ОПЕРАТИВНИХ СПОВІЩЕНЬ ПРО ЗНИКЛИХ ДІТЕЙ ЗА ДОПОМОГОЮ FACEBOOK

Відповідно до статистичних даних МВС України з початку 2021 року органи та підрозділи Національної поліції зареєстрували понад 12 тисяч звернень про зниклих дітей, з них – 98 % дітей були знайдені протягом доби [1]. Окрім позитивної динаміки щодо оперативного встановлення місцезнаходження зниклої дитини, органами та підрозділами Національної поліції у 2 % випадків, які мають найвищий ступінь загрози життю та здоров'ю дитини, є такі, що потребують залучення та допомоги населення в районі, де саме зникла дитина.

У контексті зазначеного науковий та практичний інтерес має впровадження системи пошуку зниклих дітей AMBER Alert за допомогою

соціальної мережі Facebook в Україні [2]. Фахівці ювенальної превенції Національної поліції України тривалий час вели переговори з Facebook App щодо цього. Зазначений проєкт було впроваджено 22 вересня 2021 року спільно з підрозділами ювенальної поліції, кіберполіції Національної поліції України, Міністерством цифрової трансформації України та Facebook [3].

Завдяки захищеному каналу комунікації Національної поліції України та команди безпеки Facebook здійснюється обмін інформацією про викрадення дитини з високим ризиком загрози життю та здоров'ю. Наприклад, інформація про те, де востаннє бачили дитину, фотографії, ім'я дитини, та інформація, яка допоможе ідентифікувати викрадача. Отриману інформацію від Національної поліції команда Facebook оперативно включає у повідомлення AMBER Alert. Facebook, використовуючи свої дані, свою технологічну здатність і механізми, визначає пул користувачів, які, найімовірніше, бачили або мають якусь інформацію про цю дитину. Також передається локація, де це сталося, і зона пошуку, яка цікава Національній поліції. Важливе значення має те, що зазначена інформація поширюється не по всій території країни, а саме визначаються локальні місця, таке повідомлення побачать люди (оповіщення конкретним людям-користувачам), які перебувають у зоні пошуку, де в останнє бачили дитину. У такий спосіб зібрати потрібну інформацію, яка допоможе знайти дитину, вдається за найкоротший час. Окрім того, Facebook має достатньо даних, щоб ефективно показувати повідомлення людям, у яких висока ймовірність, що вони щось знають про цей випадок. У зазначених повідомленнях будуть дані, куди потрібно звернутися. Наприклад, це може бути локальний офіс (територіальне відділення поліції) підрозділу Національної поліції. В процесі пошуку дитини користувачі Facebook можуть робити у себе репости про зниклу дитину. Саме вони залишаються на сторінках. Після того, як дитину знайдуть, оповіщення про нього AMBER Alert в Facebook припиняють діяти. Треба зазначити, що загрози поширення неправдивих повідомлень про зниклих дітей виключена. Окрім того, підробити повідомлення, які були б схожі на AMBER Alert, практично неможливо [4].

Зазначимо, що AMBER Alert є офіційною зворотною аббревіатурою назви системи для America's Missing: Broadcast Emergency Response. Так вона була названа на честь 9-річної Ембер Хагерман (Amber Hagerman), яка була викрадена і вбита в Арлінгтоні, Техас у 1996 році. Колись використовувалися регіональні альтернативні назви сповіщень в деяких штатах: Levi's Call в Джорджії (на згадку про Леві Фреді (Levi Frady)), Maile Amber Alert на Гавайях (на згадку про Майлі Гілберт (Maile Gilbert)), Morgan Nick Amber Alert в Арканзасі (на згадку про Морган Нік (Morgan Nick)) і «Rachael Alert» в Юті (на згадку про Рейчел Райан (Rachael Runyan)). У США поширення сигналів AMBER Alert проводиться за допомогою комерційних радіостанцій, інтернет-радіо, супутникового радіо, телевізійних станцій, а також за допомогою систем кабельного телебачення за допомогою Системи

екстреного оповіщення і радіо Національного управління океанічних і атмосферних досліджень. Сповіщення також поширюються за допомогою електронної пошти, електронних дорожніх табло, електронних комерційних рекламних щитів і SMS-повідомлень. AMBER Alert так само об'єдналися з компаніями Google, Bing і Facebook для донесення інформації постійно зростаючому населенню: оповіщення AMBER Alert автоматично відображаються, якщо громадяни використовують пошук або функції карти в Google або Bing. За допомогою Google Child Alert (так само відому як Google Amber Alert в деяких країнах) люди бачать оповіщення Amber Alert, якщо шукають пов'язану інформацію в певних місцях розташування, де недавно була викрадена дитина, й ухвалено рішення про трансляцію оповіщення Amber Alert. Цей компонент системи AMBER Alert вже використовується в США (також ведуться розробки в Європі). Всі зацікавлені в отриманні SMS розсилки з оповіщенням AMBER Alert в їх окрузі можуть підписатися на неї, відвідавши сайт Wireless Amber Alerts, який безкоштовний відповідно до закону. У деяких штатах для показу сповіщень також використовуються табло лотерейних автоматів. Рішення щодо оголошення тривоги AMBER Alert ухвалюється будь-якою поліцейською структурою (переважно це поліція штату або дорожня поліція), яка розслідує будь-яке з викрадень. Публічна інформація AMBER Alert зазвичай становить ім'я, опис викраденого, опис підозрюваного у викраденні, а також опис і номерні знаки автомобіля викрадача, якщо такі є [5]. Повні або часткові аналоги системи були введені в деяких країнах. AMBER Alert діяла в 24 країнах світу. Україна стала двадцять п'ятою країною, яка частково використовує аналоги AMBER Alert за допомогою соціальної мережі «Facebook». Проте залишається проблема, яка полягає в тому, що зазначена інформація поширюється тільки серед користувачів Facebook. Facebook досі залишається соціальною мережею номер один у більшості областей нашої країни. Треба зазначити, що з початку 2021 року кількість користувачів Facebook скоротилася у всіх обласних центрах України. Про це йдеться в дослідженні соцмереж за перше півріччя 2021 року, проведеного комунікаційним агентством plusone social impact. Тобто зазначена інформація охоплює обмежене коло осіб, що негативно впливає на оперативний обмін інформацією. Facebook втратив аудиторію в усіх обласних центрах: найменше – в Києві (-3,17 %), найбільше – в Черкасах (-25,22 %). Проте в невеликих містах соцмережа продемонструвала невелике зростання – приблизно 2 %. Тільки в Дніпропетровській області падіння аудиторії становило 6 %. Загалом серед українців 18–35 років 80 % використовують Instagram, а 60 % – Facebook. Майже у всіх вікових групах за останні півроку Instagram збільшив кількість користувачів і за цим показником обійшов Facebook. Найбільше падіння в обох соціальних мережах спостерігається тільки серед 20-річних. Facebook випереджає Instagram за приростом старшої аудиторії (51–53, 55 і 58+ років) [6].

Отже, на підставі вищезначеного впровадження AMBER Alert за допомогою соціальної мережі Facebook в Україні має важливе значення для оперативного обміну інформацією та знаходження зниклої дитини. Важливим у цьому контексті є роль ЗМІ, які повинні здійснювати інформаційно-роз'яснювальну роботу серед населення. Проте для широкого охоплення аудиторії необхідно скористатися досвідом США й інших країн та розробити дієвий механізм сповіщення населення за допомогою інших інструментів.

Бібліографічні посилання

1. Клименко Ігор. Сервіс Amber Alert вже в Україні. URL: <https://www.facebook.com/iklymenko.fb/posts/276996771095302>
2. В фейсбуке украинцы помогают полиции искать детей: как работает AMBER Alert. URL: https://24tv.ua/ru/fejsbuke-ukraincy-pomogajut-policii-iskat-detej-rabotaet-amber_n1767076
3. AMBER Alert в Украине – как работает поиск похищенных детей. URL: <https://biz.nv.ua › tech › amber-alert-v-ukraine-kak-rab>.
4. Facebook и Нацполиция запускают систему оповещения о пропавших детях AMBER Alert. URL: <https://ain.ua/2021/09/22/facebook-zapustil-opoveshheniya-o-propavshih-detyah/>
5. AMBER Alert. URL: <https://amberalert.ojp.gov/>; First child saved by Amber Alert headed to college URL: <https://www.ajc.com/news/national/first-child-saved-amber-alert-headed-college/gT6iGpYmeKvTHzPH8QaIkN/>; Do Amber Alerts Put Drivers in Jeopardy? URL: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2002-oct-15-me-wheel15-story.html>
6. Битва соцсетей, фоточки побеждают. Facebook теряет аудиторию в больших городах Украины. URL: <https://biz.nv.ua/tech/facebook-protiv-instagram-kakaya-socset-populyarnee-v-ukraine-svezhie-dannye-infografika-50173080.html>

Самойленко О. А.,

головний науковий співробітник,
доктор юридичних наук, доцент

Тітуніна К. В.,

головний науковий співробітник
відділу дослідження проблем
протидії кіберзлочинам та загрозам
інформаційній безпеці Міжвідомчого
науково-дослідного центру
з проблем боротьби з організованою
злочинністю при РНБО України,
кандидат юридичних наук

ДО ПИТАННЯ УЗАГАЛЬНЕННЯ СТАТИСТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ З МЕТОЮ ПРОТИДІЇ КІБЕРЗЛОЧИНАМ

Сьогодні офіційні статистичні відомості про кіберзлочини найбільш повно відображаються у звітності Національної поліції України, зокрема у Звіті про результати роботи підрозділів Національної поліції України, де,